

Mikroskopowe grzyby pasożytnicze rezerwatu Chmielinne

MARIA DANILKIEWICZ

Zakład Nauk Biomedycznych Akademii Wychowania Fizycznego, Filii w Białej
Podlaskiej

Danilkiewicz M.: (Department of Biomedicine in Academy of Physical Education, 21-500 Biała Podlaska, Akademicka 2, Poland). *Microscopic parasitic fungi of Chmielinne nature reserve*, Acta Mycol. 18(2):203-212, 1982(1986).

The microscopic parasitic fungi occurring in vegetal complex of Chmielinne nature reserve were investigated in the years 1976-1978. 85 species of fungi were gathered on 71 species of hosts. There are species among them which occur rarely in Poland's flora: *Plasmopara ribicola*, *Peronospora agrimoniae*, *P. bulbocapni* and *P. corydalis*.

WSTĘP

Rezerwat Chmielinne jest częścią kilkusethektarowego kompleksu leśnego położonego w pobliżu Leśnej Podlaskiej (k. Białej Podlaskiej). W skład jego wchodzi dwa uroczyska — Chmielinne i Dębina, obejmujące obszar 67,7 ha. Utworzono go w roku 1967 w celu zachowania rzadko występujących w Polsce naturalnych zespołów leśnych, do których należą: *Fraxino-Ulmetum campestris* (R. Tx., ap. Lohm.) Oberd., *Circaeo-Alnetum* Oberd., *Tilio-Carpinetum* Traczyk, *Carici elongate-Alnetum* Koch, R. Tx. et Bodeaux, *Salici-Franguletum* (Malcuit) R. Tx. i *Pino-Quercetum* Koz. em. Mat. et Pol. W latach bezpośrednio poprzedzających utworzenie rezerwatu prowadził tu badania Denisiuk (1961-1961a, 1963), który podał charakterystykę fitosocjologiczną łącznie z listą gatunków.

W ostatnich latach Ordyczyńska (1976) opracowała porosty rezerwatu.

W niniejszych badaniach skoncentrowano się nad mikroskopowymi grzybami pasożytującymi na roślinach naczyniowych. Materiał zbierano w latach 1976-1978, a oznaczono według kluczy cytowanych w spisie literatury. Częstotliwość występowania patogenów i stopień, w jakim porażają rośliny żywicielskie, określono według skali przyjętej przez K u ć m i e r z a (1977). Dublety zbiorów zielnikowych złożono w Zakładzie Botaniki Ogólnej UMCS w Lublinie. Nomenklaturę roślin żywicielskich przyjęto z „Roślin polskich” (S z a f e r, K u l c z y ń s k i, P a w ł o w s k i 1969).

Panu doc. dr hab. Bogusławowi Sałacie dziękuję za sprawdzenie oznaczeń grzybów i uwagi przy redagowaniu niniejszego artykułu.

SKŁAD GATUNKOWY I OSOBLIWOSCI W MIKOFLORZE REZERWATU

Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie 85 gatunków grzybów należących do 11 rzędów: *Peronosporales* (14 gat.), *Chytridiales* (1), *Erysiphales* (15), *Pseudosphaeriales* (2), *Clavicipitales* (2), *Sphaeriales* (1), *Uredinales* (33), *Ustilaginales* (2), *Moniliales* (14), *Sphaeropsidales* (2), *Melanconiales* (1). Porażały one gatunki roślin naczyniowych, należących do 32 rodzin (tab. 1). Wśród zebranych grzybów znajdują się gatunki rzadko spotykane w Polsce, jak np. *Plasmopara ribicola*, znana dotychczas tylko z Puław, Białowieży i Oleśnicy (K o c h m a n, M a j e w s k i 1970). W rezerwacie występowała w miejscu wilgotnym i zacienionym tylko na jednym okazie porzeczeki. Do rzadko spotykanych w Polsce należy też *Peronospora agrimoniae* podawana ze Żnina, Legnicy i Ojcową (K o c h m a n, M a j e w s k i 1970), w rezerwacie zebrana z jednego okazu rzepiku na suchej, słonecznej polanie. *Peronospora bulbocapni* i *P. corydalis*, notowane w Polsce w kilku stanowiskach (K o c h m a n, M a j e w s k i 1970), w rezerwacie porażały wiele roślin rosnących w miejscach wilgotnych i zacienionych. Zanotowano tu także gatunki występujące rzadko na niektórych roślinach żywicielskich. Należą do nich: *Peronospora trifoliorum* na *Trifolium medium* (K o c h m a n, M a j e w s k i 1970), *Puccinia caricina* na *Ribes Schlechtendalii* (M a j e w s k i 1979), *Uromyces rumicis* na *Rumex obtusifolius* (M a j e w s k i 1977).

GRZYBY PASOŻYTNICZE W ZBIOROWISKACH ROŚLINNYCH

Panującym zespołem roślinnym w rezerwacie jest łęg jesionowo-wiązowy (*Fraxino-Ulmetum campestris*) zlokalizowany w zachodniej części rezerwatu i zajmujący niemal połowę jego powierzchni (45%). Należy on do zespołów rzadko spotykanych w Polsce. Ogółem zanotowano tu

Tabela 1 — Table 1

Wykaz rodzin roślin żywicielskich i liczby gatunków grzybów pasożytniczych w poszczególnych grupach systematycznych

The list of families of hosts and of the number species parasitic fungi from individual taxonomic groups

Rośliny żywicielskie — hosts	Grzyby — Fungi	Peronosporales	Chytridiales	Erysiphales	Pseudo-spheriales	Clavicipitales	Spheriales	Uredinales	Ustilaginales	Moniliales	Spheropsidales	Melanconiales	Razem — Together
Fagaceae				1									1
Saliceae								3					3
Cannabaceae		1											1
Urticaceae								1		1			3
Ulmaceae											1	1	1
Polygonaceae								2		2			4
Caryophyllaceae		1						1		1			3
Euphorbiaceae								1					1
Aristolochiaceae								1					1
Ranunculaceae		3	1	1				3	2	1			11
Fumariaceae		2											2
Violaceae								1					1
Saxifragaceae		1						3					4
Rosaceae		1		2	2			3		1			9
Papilionaceae		2		1				2					5
Oenotheraceae				1				1					2
Aceraceae				1									1
Geraniaceae				1						1			2
Balsaminaceae								1					1
Rhamnaceae								1					1
Umbelliferae		1		1				1		1	1		5
Ericaceae								1					1
Boraginaceae				1						1			2
Scrophulariaceae								1		1			2
Labiatae				1				1					2
Plantaginaceae		1								1			2
Rubiaceae								1					1
Dipsaceae				1									1
Compositae		1		1				4		1			7
Juncaceae								1					1
Cyperaceae								1					1
Gramineae				1		2	1	4		1			9

Tabela 2 — Table 2

Wykaz skoczkowych i wroślikowych zebranych w rezerwacie Chmielinne
 The list of Chytridiales and Peronosporales gathered in Chmielinne nature reserve

Pasożyt — Parasit	Zywiiciel — Host	F.-U.c.	C.-A.	T.-C.	C.e.-A.	P.-Q.	S.-F.	Inny Another	Miesiąc Month
Chytridiales									
Synchytrium anemones de Bary et Wronin	Anemone nemorosa	2,c	2,c	0	2,c	0	0	0	V
Peronosporales									
Plasmopara pygmaea Ung. Schroet.	Anemone nemorosa	0	1,b	0	0	0	0	0	V
P. ribicola Schroet.	Ribes S. nlechtendalii	1,c	0	0	0	0	0	0	IX
P. umbelliferarum Casp. Schroet. ex Wartenw.	A. thrisceus silvestris Aegopodium podagraria	0	0	0	0	0	0	4,d	VII
Bremia lactucae Regel	Lapsana communis	4,c	0	3,b	3,c	0	0	0	X
Peronospora alta Fuck.	Plantago maior	0	0	0	0	0	0	2,b	VI
P. agrimoniae H. Syd.	Agrimonia eupatoria	0	1,c	0	0	0	0	0	IX
P. buldocapni Beck	Corydalis cava	0	0	0	3,c	0	0	0	V
P. conferta Ung. Ung.	Cerastium. vulgatum	0	0	0	0	0	0	1,b	VI
P. corydalis de Bary	Corydalis solida	0	0	0	0	0	0	0	V
P. ficariae L. R. Tul. ex de Bary	Ficaria verna	0	2,b	0	2,c	0	0	0	V
P. humuli Miyabe et Takh. Skal.	Humulus lupulus	0	1,b	1,b	1,b	0	0	0	VII
P. Mayorii Gäum	Vicia cracca	0	0	0	0	0	1,b	0	IX
P. ranunculi Gäum	Ranunculus repens	1,c	2,c	0	0	0	0	0	VI
P. trifoliorum de Bary	Trifolium medium	0	0	0	0	0	1,b	1,b	IX

Objaśnienia:

F.U.c. — Fraxino-Ulmetum campestris, C.-A. — Circaeo-Alnetum, T.-C. — Tilio-Carpinetum, C.e.-A. — Carici elongate-Alnetum, P.-Q. — Pino-Quercetum, S.-F. — Salici-Franguletum, 0 — grzyba nie obserwowano, 1 — grzyb występuje sporadycznie, 2 — grzyb występuje rzadko 2–10% porażonych roślin, 3 — grzyb występuje często 11–30%, 4 — grzyb występuje często 31–60%, 5 — grzyb występuje masowo ponad 60%; a — ślady porażenia, b — porażenie słabe 2–20% porażonej powierzchni rośliny, c — porażenie średnie 21–60%, d — porażenie silne ponad 60%.

Explanations:

0 — na fungus observed, 1 — sporadical occurrence of fungus, 2 — rare occurrence of fungus, 2–10% of plant infected, 3 — fairly frequent occurrence 11–30%, 4 — frequent occurrence 30–60%, 5 — mass occurrence over 60%; a — trace occurrence, b — slight damage 2–20% of leaf area injured, c — medium damage 21–60%, d — strong damage over 60%.

Tabela 3 — Table 3

Wykaz workowców i grzybów niedoskonalych zebranych w rezerwacie Chmielinne
The list of Ascomycetes and Deuteromycetes gathered in Chmielinne nature reserve

Pasożyt — Parasit	Zywiciel — Host	F.-U.c.	C.-A.	T.-C.	C.e.-A.	P.-Q.	S.-F.	Inny Another	Miesiąc Month
Erysiphales									
Microsphaera aliphitoides Griff. et Maubl.	Quercus robur	4,b	0	0	4,c	4,c	0	0	VIII
Erysiphe aquilegiae DC ex Merat	Caltha palustris	1,c	0	0	0	0	0	0	IX
E. asperifoliorum Grev.	Pulmonaria obscura	2,c	0	2,b	0	0	0	0	VIII
	Symphytum officinale	0	0	0	0	0	2,c	0	VIII
E. cichoracearum DC. ex Merat	Centaurea jacea	0	0	0	0	0	0	2,c	IX
	Cirsium oleraceum	0	0	3,c	0	0	3,c	0	IX
E. galeopsidis DC. ex Merat	Galeobdolon luteum	3,c	3,c	2,b	2,b	0	0	0	IX
	Stachys silvatica	3,c	0	0	3,d	0	0	0	VIII
E. graminis Pers.	Bromus mollis	0	0	0	0	0	0	3,d	VIII
	Millium offusum	3,c	2,b	2,b	0	0	0	0	VII
	Poa nemoralis	2,c	0	0	2,b	0	0	0	VI
E. heraclei DC. ex St.-Am.	Chaerophyllum aromaticum	0	0	0	0	0	0	3,c	X
E. knautiae Duby	Succisa pratensis	0	0	0	0	0	0	2,b	IX
E. trifolii Grev.	Trifolium pratense	1,b	0	0	0	0	0	2,b	IX
	T. dubium	0	0	0	0	0	0	2,c	IX
Podosphaera tridactyla Wallr. de Bary	Prunus padus	2,b	0	2,a	2,b	0	0	0	IX
Sphaerotheca alchemillae Grev. L. Junell	Alchemilla sp.	0	0	0	0	0	0	2,c	IX
S. epilobii Wallr. ex Fr. Magnus	Epilobium sp.	0	0	0	0	0	0	2,b	VIII
S. fugax Penz. et Sacc.	Geranium palustre	0	0	0	0	0	1,b	2,b	IX
S. balsaminae Wallr. Kari	Impatiens noli-tangere	1,b	0	1,a	0	0	0	0	IX
Uncinula bicornis Wallr. ex Fr. Lev.	Acer pseudoplatanus	1,b	0	0	1,b	0	0	0	X
Pseudosphaeriales									
Venturia inequalis Cooke	Malus silvestris	0	0	0	0	2,c	0	0	X
V. pirina Aderh.	Pirus communis	0	0	0	0	3,d	0	0	VI

cd. tab. 3 — Table 3 cont.

Clavicipitales									
Claviceps purpurea Tul.	Festuca silvatica	1,b	0	0	1,b	0	0	0	VIII
Epichloë typhina Tul.	Agrostis alba	0	0	0	0	0	3,d	0	VII
Sphaeriales									
Phyllachora graminis Pers. Nke.	Dactylis glomerata	0	2,b	0	0	0	0	0	X
Moniliales									
Mastigiosporium rubricosum Desm. et Barth. Mannf.	Dactylis glomerata	0	0	0	2,b	0	0	2,b	VII
Botrychionema alpestre Ces.	Polygonum bistorta	0	0	3,b	0	0	0	2,b	IX
Darluca filum Biv. Cast.	Puccinia brachypodii	2,b	2,b	0	0	0	0	0	VIII
Ovularia decipens Sacc.	Ranunculus lanuginosus	0	2,b	0	0	0	0	2,b	VIII
O. stellarie Rabenh. Sacc.	Stellaria nemorum	2,b	0	2,b	0	0	0	0	VIII
O. schoeteri Kuhn. Sacc.	Alchemilla sp.	0	0	0	0	0	2,b	2,b	IX
Ramularia coccinea Fuck.	Veronica officinalis	0	0	0	0	0	0	2,c	IX
R. cylindroides Sacc.	Pulmonaria obscura	3,b	0	2,b	0	0	0	0	VIII
R. decipens Ell. et Everth.	Rumex hydrolapathum	0	0	0	0	0	2,c	0	V
R. geranii West. Fuck.	Geranium pusillum	0	0	0	0	0	0	2,b	VIII
R. heraclei Oudem. Sacc.	Heracleum sibiricum	0	0	0	0	0	0	0	IX
R. lapsanae Desm. Sacc.	Lapsana communis	0	0	0	0	0	0	3,c	VII
R. plantaginis Ell et Marth.	Plantago maior	0	0	0	2,b	0	0	2,b	IX
R. urticae Ces.	Urtica dioica	0	2,c	0	2,b	0	0	0	IX
Sphaeropsidales									
Phyllostica urticae Sacc.	Urtica dioica	0	2,c	0	2,b	0	0	0	IX
Septoria podagraria Lasch.	Aegopodium podagraria	3,c	0	0	3,c	0	0	0	VI
Melanconiales									
Graphium ulmi Schwarz	Ulmus campestris	5,c	5,c	5,b	5,b	0	0	0	VIII

Tabela 4 — Table 4

Wykaz rdzawnikowych i głowniowych zebranych w rezerwacie Chmielinne

The list of Uredinales and Ustilaginales gathered in Chmielinne nature reserve

Pasożyt — Parasit	Zywiciel — Host	F.-U.C.	C.-A.	T.-C.	C.e.-A.	P.-Q.	S.-F.	Inny Another	Miesiąc Month
Uredinales									
Coleosporium tussilaginis Pers. Berk.	Melampyrum nemorosum	0	0	0	2,b	2,a	0	0	IX
Crorartium ribicola J. C. Fischer	Ribes nigrum	3,c	3,b	0	0	0	2,c	0	VII
Melampsora caprearum Thüm.	Salix caprea	0	0	0	0	0	3,b	0	IX
M. epitea Thüm.	Salix cinera	0	0	3,c	0	0	3,c	0	VII
M. populnea Pers. Karst.	Mercurialis perennis	5,c	0	0	3,b	0	0	0	V
	Populus tremula	0	0	0	3,b	0	0	0	VIII
Ochrospora ariae Fuck. Ramsb.	Anemone nemorosa	2,c	2,c	3,c	2,b	0	0	0	V
Phragmidium bulbosum Str. Schlecht.	Sorbus aucuparia	1,b	0	0	1,a	1,b	0	0	VII
	Rubus caesius	0	0	1,b	0	2,b	0	0	VIII
Puccinia arenariae Schum. Wint.	Stellaria nemorum	5,c	0	4,c	0	0	0	0	VII
	S. holostea	5,c	3,c	0	0	0	0	0	VII
P. asarina Kunze	Asarium europaeum	5,c	3,c	0	0	0	0	0	X
P. calcitrapae DC.	Cirsium oleraceum	0	0	0	0	0	3,c	0	X
P. caricina DC.	Ribes Schlechtendalii	0	2,a	0	2,b	0	0	0	VI
	Urtica dioica	1,a	2,b	0	2,b	0	0	3,c	V
P. brachypodii Otth	Brachypodium silvaticum	2,b	2,b	0	2,c	0	0	0	VIII
P. circae Pers.	Circaea lutetiana	4,c	0	0	0	0	0	0	X
P. chaerophylli Purt.	Anthriscus silvestris	0	0	0	0	0	0	3,c	VIII
P. chrysosplenii Grev.	Chrysosplenium alternifolium	4,c	0	0	0	0	0	0	VIII
P. coronata Corda	Frangula alnus Rhamnus cathartica	3,c	3,c	3,c	0	0	0	0	VI
		0	0	3,b	3,b	0	0	0	VI
P. graminis Pers.	Agropyron repens	3,c	3,b	0	0	0	0	0	X
P. hieracii Mart.	Centaurea acea	0	0	0	0	0	3,c	3,c	IX
P. impatientis Schubad	Impatiens noli-tangere	1,b	0	0	0	0	0	0	VII
P. lapsanae Fuck.	Lapsana communis	0	0	0	0	0	0	3,c	VIII

cd. tab. 4 — Table 4 cont.

P. menthae Pers.	Mentha arvensis	0	0	0	0	0	3,c	4,c	VIII
P. obscura Schroet.	Luzula pilosa	0	0	0	3,c	0	0	0	IV
P. tanacetii DC.	Artemisia vulgaris	0	0	0	0	0	0	3,b	VIII
P. violae Schum. DC.	Viola silvestris	2,b	0	0	2,a	0	0	2,b	VII
P. bistorte DC.	Polygonum bistorte	0	0	3,b	0	0	0	0	IX
Pucciniastrum areolatum Fr. Otth	Prunus padus	2,c	0	2,b	2,c	0	0	0	VIII
Uromyces ficariae Schum. Fuck.	Ficaria verna	3,b	3,c	0	0	0	0	0	V
U. poae Rabenh.	Poa nemoralis	1,b	0	0	0	0	2,b	0	VIII
U. rumicis Schum. Wint.	Rumex sanguineus	0	0	0	0	0	0	3,c	IX
U. striatus Schr.	Medicago lupulina	0	0	0	0	0	0	2,b	IX
U. trifolii-repentis Liro	Trifolium hybridum	0	0	0	0	0	0	2,b	X
Transchelia anemones Pers. Nannf.	Anemone nemorosa	2,c	0	2,b	3,b	0	0	0	V
Aecidium ranunculacearum DC.	Ranunculus repens	2,b	0	2,b	0	0	0	0	V
Ustilaginales									
Entyloma ficariae Thüm.	Ficaria verna	0	0	0	1,b	0	0	0	V
E. microsporium Ung. Schroet.	Ranunculus repens	1,a	0	1,a	0	0	0	0	IX

82 gatunki roślin naczyniowych (Denisiuk 1963). Drzewostan tworzą *Fraxinus excelsior* i *Alnus glutinosa*, a kilka lat temu liczny był również *Ulmus campestris*. Został on jednak zniszczony przez *Graphium ulmi*. Liczne młode odrosty w dalszym ciągu są atakowane przez tego pasożyta. W runie dominują: *Aegopodium podagraria*, *Asperula odorata* i *Corydalis cava*.

W łągu jesionowo-wiązowym zebrano najwięcej gatunków grzybów — 42 gatunki na 33 roślinach żywicielskich (tab. 2, 3, 4). Niektóre z nich, jak *Plasmopara ribicola*, *Erysiphe aquilegiae*, *Puccinia impatientis* i *P. chrysosplenii* występowały tylko w tym zespole. Do najczęściej spotykanych należą: *Erysiphe galeopsidis* i *Puccinia asarina*.

Znaczny obszar — 20% zajmuje również łąg olszowo-jesionowy (*Circaeo-Alnetum*) rozproszony w postaci płatków w zagłębieniach terenowych. Są to miejsca żyzne i wilgotne, dogodne dla rozwoju roślin, których zanotowano tu 39 gatunków (Denisiuk 1963). Drzewostan tworzą: *Alnus glutinosa* i *Fraxinus excelsior*. W runie dominują: *Carex elongata*, *Solanum dulcamara* i *Humulus lupulus*.

W zespole tym zebrano 24 gatunki grzybów na 18 roślinach naczyniowych. Wyłącznie tu występowała *Peronospora agrimoniae* na *Agri-monia eupatoria* (roślina ta nie należy jednak do gatunków charakterystycznych zespołu). Również tylko w tym zespole zebrano *Plasmopara pygmaea*, mimo że jej żywiciel, *Anemone nemorosa*, liczny był w innych zespołach roślinnych. Bardzo obficie w zbiorowisku tym występowały: *Melampsora populnea* na *Mercurialis perennis* i *Puccinia arenariae* na *Stellaria holostea*.

Prawie wszystkie wyższe partie terenu zajmuje grąd wschodniopolski (*Tilio-Carpinetum*), który stanowi 25% powierzchni rezerwatu. Jest to las żyzny o zróżnicowanym drzewostanie, który tworzą: *Quercus robur*, *Alnus glutinosa* i *Fraxinus excelsior*. Ogółem zanotowano tu 83 gatunki roślin naczyniowych (Denisiuk 1963). Runo tworzą: *Asarum europaeum*, *Asperula odorata*, *Aegopodium podagraria* i *Carex elongata*.

W grądzie zebrano 33 gatunki pasożytów na 26 roślinach żywicielskich. Wyłącznie tutaj stwierdzono występowanie *Peronospora bulbocapni*, *P. corydalis*, *Entyloma ficariae* i *Puccinia obscura*. Najobficiej występowały: *Tranzschelia anemones* i *Ochrospora ariae*.

Pozostałe zespoły zajmują zaledwie kilka procent powierzchni rezerwatu. Wśród nich najliczniejszy w gatunki grzybów pasożytniczych okazał się ols (*Carici elongate-Alnetum*). Występuje on głównie w południowo-wschodniej części uroczyska Chmielinne. Drzewostan w zespole tym tworzą *Alnus glutinosa* i *Populus tremula*. U nasady pni drzew powstały kępy z namulów i humusu wokół korzeni przybyszowych. Między kępami, które sięgają niekiedy wysokość 1 m i szerokość 2-3 m, znajdują się miejsca grząskie i przez większą część roku wypełnione wodą. Roślinność zespołu jest zróżnicowana. W zagłębieniach występują gatunki bagiennie, zaś na kępach rośliny lasów suchszych i uboższych w składniki pokarmowe. Zanotowano tu 74 gatunki roślin naczyniowych (Denisiuk 1963). W runie dominują: *Carex acutiformis* i *Ranunculus repens*.

W olsie zebrano 22 gatunki grzybów na 18 gatunkach roślin żywicielskich. W porównaniu z innymi zespołami, wśród znalezionych grzybów, jest mały udział *Peronosporales*. Brak jest też gatunków ograniczających swoje występowanie tylko do tego zespołu. Najliczniej występowała tu *Puccinia arenariae* na *Stellaria nemorum* i *P. coronata* na *Frangula alnus*.

Południowy skraj rezerwatu, który wyznacza rzeka Klukówka, porastają zarośla łożowe (*Salici-Franguletum*). Jest to teren stale podtopiony. Rosną tu krzewiaste wierzby, wśród których dominuje *Salix aurita*. Runo składa się przede wszystkim z roślin bagiennych. W łożo-

wisku zanotowano 16 gatunków grzybów na 15 roślinach żywicielskich. Wyraźnie dominowała *Epichloë typhina*, a porażone przez nią trawy występowały płatami.

Na wzniesieniach, zlokalizowanych głównie w południowo-wschodniej części rezerwatu, występuje środkowopolski bór mieszany (*Pino-Quercetum*). Jest to las mieszany, w którym obok *Quercus robur* licznie występują *Betula verrucosa*, *Populus tremula* i *Pinus sylvestris*. Spośród kilku gatunków grzybów pasożytniczych najliczniej występowała *Microsphaera alphitoides*.

Brzęgi rezerwatu, drogi i ścieżki śródleśne porastają gatunki łąkowe, a niekiedy ruderalne, nie związane z omawianymi zespołami. Pasożytowało na nich 31 gatunków grzybów.

LITERATURA

- Denisiuk Z., 1961, Zastępujące na ochronę lasy w okolicach Leśnej Podlaskiej. *Chrońmy Przyr.* 17(1), 18-31.
- Denisiuk Z., 1961 a, Flora okolic Leśnej Podlaskiej. *Zesz. nauk. Univ. im. A. Mickiewicza, Biologia* 3: 31-66.
- Denisiuk Z., 1963, Roślinność lasów liściastych w okolicach Leśnej Podlaskiej. *Pozn. Tow. Przyj. Nauk. Wydz. Mat.-Przyr.* 27(2): 3-129.
- Junell L., 1967, *Erysiphaceae* of Sweden. *Symb. Bot. Upsal.* 19(1): 1-117.
- Kochman J., Majewski T., 1970, Grzyby (*Mycota*), 4, Wroślikowe (*Peronosporales*). [In:] *Flora Polska*, PWN, Warszawa-Kraków.
- Kućmierz J., 1977, Studia nad grzybami fitopatogenicznymi z Pienin. *Zesz. nauk. AR Krak. Rozpr.* 52: 1-142.
- Majewski T., 1977, Grzyby (*Mycota*), 9, Rdzawnikowe (*Uredinales*) I. PWN, Warszawa-Kraków.
- Majewski T., 1979, Grzyby (*Mycota*), 11, Rdzawnikowe (*Uredinales*) II. PWN, Warszawa-Kraków.
- Morockovskij S. F. i in., 1971, Wyznačnik gribiv Ukrainy, 3. *Naukova Dumka*, Kijew.
- Ordyczyńska B., 1976, Porosty rezerwatu Chmielinne koło Leśnej Podlaskiej. *Ann. UMCS, Sect. C*, 31: 121-126.
- Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B., 1969, *Rośliny polskie*. PWN, Warszawa.